

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН,
УПРАВЛІННЯ І БІЗНЕСУ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ І ТУРИЗМУ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
та індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів
з дисципліни «Державне та регіональне управління»

для студентів	4 курсу
підготовки	першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальності	073 «Менеджмент»
освітньо-професійної програми	Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
факультету	Міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Хмельницький – 2024 р.

Методичні рекомендації та індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни «Державне та регіональне управління» підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

РОЗРОБНИК: Пляскіна А.І., к.е.н., доцент кафедри менеджменту, маркетингу і туризму

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту, маркетингу і туризму

Протокол № 1 від «30» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Руслан НАБОКА

Узгоджено з навчально-методичним відділом

Реєстраційний номер №34/035-04,09,2024

© ХНТУ, 2024 р.

ВСТУП

Протягом останнього десятиліття в Україні сталися значні економічні зрушення. Докорінно змінилися сили, що визначають економічну діяльність, і рух у напрямку до ринкової економіки вимагав серйозних змін у використанні ресурсів. Змінилися можливості регіонів реагувати на такі значні зміни, і питання, які пов'язані з регіональною політикою. Не дивно, що Україна посилено працює над питаннями регіонального розвитку та намагається об'єднати разом окремі елементи політики державного і регіонального розвитку.

В Україні повинні бути створені умови для формування в кожному регіоні сучасного виробничого комплексу, здатного до розвитку й забезпечення економічних і соціальних потреб населення. Внаслідок дії різноманітних факторів, а також неоднакових умов регіонального розвитку в регіонах України збільшилася територіальна диференціація щодо економічного розвитку та можливостей соціального забезпечення населення, що призводить до негативних наслідків. Основною причиною цього є відсутність ефективної системи регіонального управління, що негативно впливає на прискорення розвитку регіонів на основі раціонального використання їх природного, економічного, трудового, наукового потенціалу. Тому результати вивчення дисципліни «Державне та регіональне управління» сприятимуть формуванню сучасного економічного мислення, виробленню навичок у застосуванні форм і методів державного та регіонального управління у майбутній практичній діяльності.

Предмет навчальної дисципліни – принципи державного та регіонального управління.

Метою викладання навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління» є формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань у галузі управління на національному та регіональному рівнях;

набуття умінь та формування компетенції, необхідних для виконання функцій та реалізацій повноважень різних рівнів влади й регіонального управління у сфері надання державних і громадських послуг.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у ЗК1: Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні..

ФК21: Здатність здійснювати управлінську діяльність в сфері іноземних інвестицій та інновацій на мікро - та мезорівнях.

ФК22. Здатність розуміти функції й особливості учасників екосистеми підприємництва в регіоні та країні у фокусі глобальних викликів сьогодення і враховувати їх при прийнятті управлінських рішень.

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

ПРН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.;

ПРН4. Здатність демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН26. Здатність діагностувати потребу в міжнародних інвестиціях та інноваціях, здійснювати економічно обґрунтовані заходи щодо їх впровадження.

ПРН28. Здатність ідентифікувати якість екосистеми підприємництва на мега-, макро- і мезорівнях і використовувати її ресурси для досягнення цілей розвитку.

ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Види самостійної та індивідуальної роботи	Рекомендована література	Планові терміни виконання	Форма контролю
Доповідь (захист самостійної роботи)	уся	Від лекції 1 до лекції 9	Тези доповіді
Презентації матеріалів за темами (захист самостійної роботи)	уся	Від лекції 1 до лекції 9	Тези доповіді

Для закріплення матеріалу дисципліни планується його самостійне опанування студентом. На 4 семестрі заплановано більше ніж 50% від всього курсу самостійної роботи, яка складається з підготовки до практичних занять, вивчення відповідей на запитання за окремими темами дисципліни. Нижче наведені теми для презентації матеріалів:

1 варіант

- 1- Основні функції суб'єкта влади.
- 2-Інститут делегування повноважень у системі регіонального самоврядування.
- 3- Регіональне самоврядування.

2 варіант

- 1- Особливості конституційної моделі державного управління в Україні.
- 2- Місцеві вибори.
- 3- Дostroкове припинення повноважень ради.

3 варіант

- 1- Функції державного управління: об'єктні.
- 2- Місцеві референдуми.
- 3- Дostroкове припинення повноважень органів самоорганізації населення.

4 варіант

1-Регіональне самоврядування як основа конституційного ладу, основоположний принцип організації публічної влади на місцях у демократичній правовій державі.

2- Дорадчі опитування.

3- Дуалізм публічної влади на місцях, шляхи його подолання.

5 варіант

1-Принципи організаційної та матеріально-фінансової самостійності (автономії) регіонального самоврядування.

2- Місцеві ініціативи.

3- Система міжнародних муніципальних організацій.

6 варіант

1- Громадська концепція.

2- Публічні слухання.

3- Конгрес місцевих і регіональних влад Європи, його функції та структура.

7 варіант

1- Сільські органи місцевого самоврядування.

2- Гарантії депутатської діяльності.

3- Система вітчизняних муніципальних організацій, особливості їх функцій, повноважень і форм діяльності.

8 варіант

1- Селищні органи місцевого самоврядування.

2- Комунальна власність, її суб'єкти, об'єкти, соціально-економічна природа, правовий режим.

3- Функції державного управління: матеріальні.

9 варіант

1- Міські ради органи місцевого самоврядування.

2- Комунальний кредит.

3- Функції державного управління: процесуальні.

10 варіант

1- Районні, обласні ради – органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст.

2- Місцеве самоврядування.

3-Принципи правової самостійності (автономії) регіонального самоврядування.

ФОРМИ ЗВІТНОСТІ ТА ПОРЯДОК ЗАРАХУВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Презентація матеріалів

Презентація повинна бути у вигляді слайдів (не більше 20) або доповіді за допомогою мультимедійного класу до 20 хв. Група презентацій може складатися від 2 до 3 осіб.

Питання для самостійного завдання

Для кращого засвоєння вивчення теоретичної частини курсу і застосування отриманих знань на практиці студентами факультету 6.050206 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» виконується опитувальник, який є складовою частиною навчального процесу, активною формою самостійної роботи студента. У зміст опитувальника входять 2 питання з теоретичного матеріалу курсу до нумерації останніх цифр в заліковій книжці.

Теоретичні питання переписується і потім послідовно на кожне завдання дається відповіді. Відповіді на питання мають бути чіткими та конкретними, базуватися на нормативно-правовій основі, містити аналіз наукових і літературних джерел, відображати практичну діяльність

студентських і трудових колективів, показувати приклади вирішення конфліктів.

Кожне теоретичне питання повинно мати обґрунтовану відповідь на 3-4 сторінки.

Кожна робота виконується на окремих листах формату А4. Оформляти роботу слід на одній сторінці листа формату А4, листи повинні бути пронумеровані.

Контрольна робота повинна мати список використаних джерел, на яку повинно бути посилання в тексті. Комп'ютерний текст набирається з використанням шрифту New Time Roman текстового редактору Microsoft Word розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Текст набирається – по ширині. Береги, які потрібно залишати при друкуванні або написанні тексту, повинні бути наступними: лівий – 25 мм, правий – 10 мм, верхній та нижній – 20 мм.. Робота повинна складатися з титульного аркушу (додаток А), виконання теоретичних і практичних завдань, списку використаних джерел (додаток Б). Заголовки перелічених структурних частин друкуються великими літерами симетрично до тексту. Кожну частину роботи треба починати з нової сторінки. Посилання на джерела у тексті друкують у квадратних дужках, наприклад [1, с. 10-11]. У дужках вказують номер літературного джерела за переліком, що наведений у кінці курсової роботи, та, якщо це необхідно, сторінки, де міститься потрібна інформація.

В кінці студент проставляє дату і свій підпис.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Основи теорії державного управління. Державна влада та державне управління</i> Соціальна природа поняття «державне управління», його мета та зміст. Державне управління як системне суспільне явище. Системні характеристики державного управління. Етапи формування моделі системи державного управління. Основні теорії державного управління.	6

2	<i>Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку. Роль різних гілок влади у процесі державного управління. Державне управління на регіональному рівні</i> Поняття, склад і структура парламенту, його повноваження. Державне управління і виконавча влада. Уряд і державне управління. Судова влада у системі державного управління. сутність і види контролю у суспільстві. Основні напрями регіонального управління: управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Механізми реалізації регіональної політики держави.	7
3	<i>Центральні органи виконавчої влади в Україні</i> Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади: історичний аспект, структура та порядок формування, функції та повноваження членів Кабінет Міністрів України, секретаріат Кабінет Міністрів України, повноваження, відповідальність. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади.	6
4	<i>Регіональні органи державного управління. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні</i> Історичний аспект та конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні. Державна політика у сфері місцевого самоврядування. Правовий статус органів місцевого самоврядування. Сучасна система місцевого самоврядування: територіальна громада, представницькі органи, виконавчі органи, посадові особи. Асоціація та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.	7
5	<i>Внутрішня організація та управління органу державної влади. Державна служба в Україні</i> Зв'язок із громадськістю в системі управлінської діяльності органу державної влади. Специфіка юридичної відповідальності в держуправлінні. Державна служба. Система правових актів про державну службу. Класифікація посад державних службовців. Атестація державних службовців. Етика поведінки державних службовців. Державна кадрова політика.	8
6	<i>Ефективність державного управління</i> Парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції.	8
7	<i>Відносини органів публічної влади в системі управління. Розвиток системи державного та регіонального управління</i> Нагляд за діяльністю об'єднань громадян. Здійснення державних органів та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян. Соціально-ринкова трансформація України та завдання держави щодо формування ефективної системи управління на різних рівнях. Основні напрями адміністративної реформи в Україні. Протидія корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.	8
Разом		50

ЗАДАЧІ ДО САМОСТІЙНОЇ ЧАСТИНИ

Задача 1. Дайте характеристику головних показників, які використовуються при обґрунтуванні розвитку та розміщенні галузей виробництва будь-якого регіону країни, а саме:

– забезпеченості сировинними ресурсами;

- обсягу виробництва продукції;
- собівартості, матеріало-, енергомісткості, капітальних вкладень;
- ефективності капітальних вкладень, рентабельності, строків окупності капітальних вкладень;
- вартості основних фондів, фондівіддачі, продуктивності праці;
- фінансового стану галузі;
- технічного рівня галузі, розвитку науково-технічного прогресу тощо.

Які ознаки державного управління є характерними для кожної галузі виробництва?

Задача 2. Обчисліть і визначте через порівняння, де вигідніше купувати нафту – в Україні чи на Близькому Сході.

Вартість 5 млн. т близькосхідної нафти – 700 млн. дол., доставка її до Іллічівська – 80 млн. дол. Ще додатково 2 млн. дол. коштує перевезення цієї нафти до Херсонського нафтопереробного заводу. Які кошти потрібно витратити на купівлю та транспортування нафти з Вінниці до Кременчуцького нафтопереробного заводу, якщо вартість 1 т нафти – 220 дол., а транспортування 1 т – 21 дол.? Кількість нафти – 7 млн. т. В даній ситуації, які функції виконує держава, чому?

Задача 3. Основним енергоносієм в Україні є природний газ. Частка його – 41 % усіх енергоносіїв. Знайти шляхи зменшення витрат природного газу в народному господарстві України й економії коштів.

Вихідна інформація: в Україні видобуто 137 млн. т вугілля (світова ціна вугілля – 30 дол. за 1 т); тонна вугілля генерує близько 2600 кВт/год електроенергії; 1000 м³ природного газу коштує 80 дол. і генерує приблизно 5500 кВт/год електроенергії; на виробництво електроенергії споживається 2 % газу та 31 % вугілля. Які існують методи впливу держави на розвиток енергоносія – природний газ?

Задача 4. Визначте, які кошти потрібні Україні для імпорту газу із зарубіжних країн.

Вихідна інформація: в Україні і Туркменії закуплено 102 млрд. м³ газу за ціною 33 дол. за 1 тис. м³. Можливі постачальники природного газу: Іран, Ірак, Катар, Нідерланди, Норвегія, Алжир, Лівія. Бажане будівництво газопроводів: Іран-Азербайджан-Росія-Україна вартістю 5 млрд. дол. і Іран-Туреччина-Україна вартістю 7 млрд. дол. Потужність газопроводів – по 25 млрд. м³ на рік кожний. Світова ціна газу – 80 дол. за 1 тис. м³.

Проаналізуйте вигідність купівлі газу за кордоном. Побудувати схему постачання природного газу в Україну, і проаналізувати роль держави за кожною операцією.

Задача 5. Доведіть економічність розвитку атомної енергетики в Україні щодо виробництва електроенергії з вугілля, а також будівництва підприємства для виробництва ядерного палива для електростанцій вартістю 1 млрд. дол.

Вихідна інформація: завантаження одного ядерного реактора на 1 млн. кВт вимагає 163 касети урану, що вартує 16 млн. дол. Одне наповнення реактору генерує 7 млрд. кВт/год електроенергії на рік. Для генерування такої кількості енергії від теплової електростанції, працюючої на вугіллі, потрібно було б 2,7 млн. т вугілля, що вартувало б 108 млн. дол. (не враховуючи вартості транспортування та відходів). Нині в Україні працює 15 блоків атомних електростанцій, їх завантаження на 1,5 року роботи вартує 2,1 млрд. дол.

Задача 6. Є держзамовлення. Обґрунтуйте, де вигідніше будувати машинобудівний завод обчислювальної техніки: у Харкові чи у Павлограді?

Вихідна інформація: а) для виробництва однієї ЕОМ у Харкові для двох робітників VI розряду потрібно 3 години (година роботи працівника вартує 175 грн.); б) для виробництва однієї ЕОМ у Павлограді потрібно 2 години, але за умов, що буде працювати п'ять робітників III розряду (година роботи працівника вартує 150 грн.).

Задача 7. Поясніть, де вигідніше державному підприємству побудувати машинобудівний завод: біля джерела сировини чи біля споживача?

Вихідна інформація: а) перевезення 1 т металу вартує 2250 грн.; б) перевезення одного виробу готової продукції масою 3 т вартує 5000 грн. (відстань перевезення 6000 км).

Задача 8. Знайдіть оптимальний варіант використання 10 га сільськогосподарських угідь, якщо їх будуть використовувати для вирощування винограду, соняшнику або як пасовище.

Вихідна інформація:

Культура Кінцеві затрати, грн./га Індивідуальні затрати, грн./га

Виноградник 20000	14000
-------------------	-------

Соняшник 8000	6000
---------------	------

Пасовище 2000	1000
---------------	------

Задача 9. Визначте економічний ефект (дохід) від зернового господарства держави при внесенні добрив та розрахуйте економічну ефективність.

Вихідна інформація: 1500 га орних земель засіяно пшеницею. Урожайність при внесенні одиниці добрив на 1 га дає добавку до врожаю у 0,7 ц/га. Заготівельна ціна на зерно – 9000 грн/ц; собівартість зерна для господарства – 9000 грн/ц. На полі вноситься 235 од. добрив на 1 га.

Задача 10. На території України заплановано побудувати завод по виробництву металоконструкцій. Розроблено три варіанти проекту будівництва цього заводу однакової потужності у Донецькій, Чернігівській та Херсонській областях. Визначте місце будівництва заводу.

Вихідна інформація: Нормативний коефіцієнт ефективності для даної галузі – 0,2. Кошторисна вартість для Донецької області – 9,2 млн. грн.; для Херсонській – 6,8 млн. грн.; для Чернігівської області – 7,4 млн. грн. Собівартість річної продукції – відповідно 15,5; 25,0; 34,5 млн. грн.

Задача 11. Луцький завод збірних залізобетонних виробів має потужність 80 тис. м³ виробів на рік. З розвитком житлового будівництва річні потреби зросли до 160 тис. м³. Збільшити потужність можливо за рахунок будівництва нового заводу потужністю 80 тис. м³, або реконструкцією діючого заводу та розширенням його річної потужності до 160 тис. м³ залізобетонних виробів. Будівництво нового заводу буде вартувати 18,1 млн. грн. за собівартістю одиниці продукції залізобетонних конструкцій 142 тис. грн. Реконструкція і розширення діючого заводу вартуватиме 14,9 млрд. грн. Собівартість одиниці продукції – 149 тис. грн. (замість 152 тис. грн. на даний момент). Виберіть економічно вигідний проект.

Задача 12. Визначити екологічну місткість пляжу в місті Херсон завширшки 70 м і площею 5 га.

Вихідна інформація: ГДНа=1050 чел/га.

Задача 13. Поясніть ключові відмінності між державним управлінням та менеджментом? У чому, на Вашу думку, полягає сутність існування сучасної держави?

Задача 14. Проведіть узагальнення ефективності функціонування регіональної економічної політики на прикладі Херсонщини. Обґрунтуйте необхідність реформування міжбюджетних відносин на місцевому рівні.

Задача 15. Опрацюйте літературні джерела та дайте письмову відповідь на такі завдання.

1. Побудувати “дерево” цілей державного управління.
2. Схематично відобразити функції державного управління.
3. Побудувати систему методів державного управління.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

А) Офіційні документи (ОД):

- 1.1. Конституція України.
- 1.2. Господарське законодавство: Бюджетний кодекс, Господарський кодекс, Земельний кодекс, Кодекс законів про працю, Митний кодекс, Цивільний кодекс.
- 1.3. Закони України:
 - 1.3.1. Про бюджетну систему України,
 - 1.3.2. Про Державний бюджет України на відповідний рік,
 - 1.3.3. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні,
 - 1.3.4. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного й соціального розвитку України,
 - 1.3.5. Про державну службу,
 - 1.3.6. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності,
 - 1.3.7. Про місцеве самоврядування в Україні;
 - 1.3.8. Про службу в органах місцевого самоврядування;
- 1.4. Укази президента України: "Про державне казначейство України", "Про підвищення ефективності системи державної служби", "Про стратегію реформування системи державної служби в Україні".
- 1.5. Постанова КМУ "Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету".

№ з/п	Підручники, навчальні посібники	Кількість примірників у бібліотеці або на кафедрі для базової літератури
Базова		
1	Оніщенко А.В. Державне та регіональне управління : навч.-метод. посіб. Київ : Олді+. 2023. 166 с.	електронний варіант
2	Серьогіна С.Г., Лялюк О.Ю., Бодрова І.І. Державне будівництво і місцевого управління : підручник. Київ : Право. 2023. 208 с.	електронний варіант

3	Батанов О.В., Голяк Л.В. Служби захисту прав людини у сфері місцевого самоврядування : монографія. Київ : Гельветики. 2021. 340 с.	електронний варіант
4	Черній В.Д. Функціонування системи органів місцевого самоврядування в Україні : монографія. Київ : Гельветики. 2021. 204 с.	електронний варіант
5	<u>Хрідочкін А.В., Віхляєв М.Ю., Макушев П.В.</u> Публічне управління та адміністрування : словник термінів. Київ : Гельветики. 2021. 604 с.	електронний варіант
Додаткова		
6	Будзин В. Державна політика громадського здоров'я та суспільного благополуччя: досвід і перспективи : монографія. Київ : Олді+. 2023. 321 с.	
7	Семенець-Орлова І.А., Соловійов О.С. Розвиток механізму публічного управління у контексті реалізації євроінтеграційного вектора України : монографія Київ : Олді+. 2023. 796 с.	
Фахові періодичні видання		
8	<i>Blyznyuk, A.S., Asoian, E.Sh. (2022). The mechanism and direction of stateeconomic policy transformation in modern socio-economic conditions. State Formation, 2(32), 29–40. DOI: https://doi.org/10.26565/1992-2337-2022-2-03</i>	
9	Dziundziuk, V.B., Zhidkov, K.S. (2022). Local management networks as a factor of sustainable development. State Formation, 1(31), 33–45. DOI: https://doi.org/10.26565/1992-2337-2022-1-03	
10	Shuvanov, A.R. (2022). Ukrainian regional policy and its influence on the structure of national economy. State Building Formation, 2(32), 50–59. DOI: https://doi.org/10.26565/1992-2337-2022-2-05	
11	Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ. Вип. 3(84). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. 254 с. URL: https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/9320/1.pdf	
12	Аспекти публічного управління : науковий журнал. Дніпро : Дніпровська політехніка URL: https://aspects.org.ua/index.php/journal/info	

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Інформація та новини Міністерства освіти і науки України. URL : <http://www.mon.gov.ua>.
2. Веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>.